

Narcisa Toldrà

Entrevista de Quartet Vela a Narcisa Toldrà, abril 2020

D'on va venir la vocació del seu pare per la música?

El meu avi era un home que era músic i era moltes coses, era compositor, tocava el violí, era d'aquests homes del segle XIX que saben fer moltes coses però no saben guanyar-se la vida. Era un home molt intel·ligent i molt artista.

A la família hi havia hagut algun altre músic, a part del seu avi i el seu pare?

No ho crec, no li havia sentit a dir mai al meu pare, no ho crec.

I algú que fos escriptor o pintor?

El meu avi, aquest que t'he dit abans, pintava molt bé i dibuixava molt bé. Era un home sense dubte molt artista. Jo tenia dibuixets que em feia a mi quan jo era petita, que eren magnífics, feia coses molt boniques.

També recordo que el meu pare parlava amb molta admiració d'un oncle que era ebenista, era fuster, però fuster de mobles, de fer mobles, i ell l'admirava molt perquè deia que era molt artista, que ho feia molt bé. Però no crec que hi hagués cap més músic.

Hi ha moltes obres del seu pare que surten de poemes, parli'ns una mica de la relació del seu pare amb la literatura.

El meu pare era un gran lector, deia que des de molt jove net llegia tot el que trobava, deia que llegia d'una manera gens triada com si diguéssim. Després, de més gran, naturalment ja va tenir més bon gust. Però des de petit llegia tot el que queia a les seves mans, i això ho va fer sempre, tota la vida. A casa hi havia molts llibres, ell estava subscript a edicions d'aquestes que van sortint mensualment, com "Els nostres

clàssics catalans" i tot això a casa hi era. Ell sentia una gran admiració per la poesia, i efectivament, era la poesia el que el feia escriure. Ell no deia, ara escriuré una cançó, no, ell llegia un llibre de poesia i una d'aquelles poesies que hi havia al llibre, no se sap perquè, li cridava l'atenció. A través d'aquesta impressió que li havia donat la poesia, ell escrivia la cançó, anava així.

És a dir, ell s'inspirava a través de la paraula?

Sí exacte, de la paraula, i això fins i tot es pot veure. Tinc un llibre de poesies d'en Sagarra, dedicat pel mateix escriptor, on sota els versos d'una poesia hi ha solfa escrita.

És a dir, en el mateix moment que llegia la poesia ja escrivia un pentagrama i unes notes. És a dir, la música neix en el mateix moment de llegir la poesia com si diguéssim...

És cert que una de les melodies del primer moviment de vistes al mar coincideix amb una estrofa del poema a partir del qual va escriure l'obra?

És molt possible, perquè ell estava molt lligat a la poesia, d'una manera o d'un altre, el naixement era sempre la poesia. Després va fer coses que no, com les sardanes, per exemple, però això ja és un altre món...

Quan i on acostumava a escriure el seu pare?

Ell normalment no tenia temps d'escriure, era un home que escrivia a poc a poc, no ho deixava a la primera, sinó que hi donava voltes, sobretot a la instrumentació, això ell ho cuidava moltíssim. Això requeria temps per ell, i durant el curs era impossible, era professor del conservatori, tenia moltes lliçons a casa, entre moltes altres coses, i era impossible.

Lavors es reservava uns mesos a l'estiu per escriure. Pràcticament la major part de la seva obra està escrita a l'estiu. Escrivia enmig d'un bosc on hi ha una taula de pedra, ell anava a la taula de pedra i seia allà sense piano i sense res i escrivia. Llavors, quan arribava a casa anava al piano i podia sentir el que havia escrit, clar.

L'inspirava el paisatge?

Clar que sí, ell passejava sempre, Cantallops era un poble molt petit, molt bonic, amb molt bosc i amb vinyes, i ell sempre anava a passejar a la tarda amb la mare, sempre, sempre passejaven, cada dia.

Hi havia algun paisatge en concret que li agradés més que un altre? Per exemple, li agradaven més els paisatges d'estiu que els d'hivern?

Li agradava tot, no li havia sentit a dir mai, perquè era el dia, era el moment que li agradava. Un moment qualsevol. Estant al camp pot haver-hi un moment màgic pel que sigui, la posta de sol... això és bonic per tothom que tingui una mica de sensibilitat.

No trobem molts compositors al país de l'època del seu pare que hagin escrit tant per cambra com Eduard Toldrà. Tenia una estima especial per la música de cambra?

Molta. Ell sempre deia que ell abans que res era quartetista, perquè amb això va començar a fer música. Als 16 anys va crear el Quartet Renaixement, llavors, la seva estimació per la música intimista i aquest ambient tan extraordinari que és la música de cambra, el va marcar tota la vida.

Entre la interpretació, la composició o la direcció, el seu pare tenia predilecció per alguna d'elles?

Ell era un músic total, el que li agradava era la música, música en majúscules. Llavors feia una cosa i s'entregava totalment a aquesta cosa i deixava les altres. Després, n'agafava una altra i s'entregava a aquesta altra, perquè tot no es podia fer.

Ell era violinista, va ser un bon violinista, un excel·lent violinista, i hi va haver un moment que, amb la fundació de l'orquestra municipal, on ell va ser

director, no va poder tocar més el violí.

Jo no et puc dir que tingués un disgust molt gran, no el va tenir, va dir, "he sigut violinista durant 30 anys i he sigut feliç així, però ara em toca fer una altra cosa, doncs faig una altra cosa".

El que no podia estar és sense fer música, ell volia fer música, escriure-la o interpretar-la, amb el violí o amb una orquestra.

Llavors, dins el món de la música no hi havia una cosa que li agradés més que una altra, oi?

Exacte, ja et dic, com a quartetista, com que va ser el fonament de la seva manera de ser, tenia un amor especial al quartet. Això és veritat, però també li agradava molt dirigir un poema simfònic, precisament perquè era molt ample de coneixement i de manera de sentir la música.

Era una persona molt exigent? Normalment quedava content amb com havien anat les coses després d'un concert, o no?

Bé, jo crec que els artistes poques vegades queden completament satisfets, és una cosa molt natural. És una cosa que al públic no li arriba, no ho sent això. En canvi, el director, el que ha volgut posar el seu segell en aquella música, espera una cosa que potser els músics en aquell moment no li donen, i això a ell ja l'entristeix. Però això és molt usual, és molt corrent en els artistes, els que són veritablement artistes sempre

voldrien una cosa més de les que han sortit. Ell de vegades deia "no, no estic content", i recordo que la meua mare deia "no ho diguis això, perquè la gent creurà que ha sortit molt malament, i no ha sortit gens malament, ha sortit magnífic". Llavors es clar, sempre hi ha aquesta cosa que es desitja sempre més, és això.

El seu pare no introduïa dissonàncies ni altres elements típics de la música contemporània. Actualment moltes de les obres que es componen són de música contemporània, com creu que veuria ell això?

El que en diem música moderna la gent corrent, ja no ho és de moderna, és molt antiga, perquè fa molts anys que va aquesta música dissonant i tot això. Ell tenia molt respecte per totes les maneres de música, mentre fossin serioses i ben fetes. Sempre ho deia, "si està ben feta doncs està molt bé, no hi ha res a dir". El que no acceptava era la música feta per un aficionat, com si diguéssim, amb faltes de construcció, això no. Però quan una música era ben feta deia que sempre tenia un valor.

Evidentment la seva estètica no era la música moderna, però si estava bé sempre li agradava. Per exemple, era un entusiasta de Béla Bartók, que era un trencador i era un home molt modern, i també de

Messiaen El meu pare va dirigir una peça de Messiaen que era difícilíssima, i Messiaen va sortir entusiasmada. Jo crec que buscava qualitat, i quan la trobava, li era igual que fos antiga, moderna o el que fos, ell buscava qualitat en la música. De vegades ho reconeixia i deia "naturalment que la música actual va agafant uns camins que són una mica ja difícils d'entendre", recordo perfectament que una vegada en un diari li ho van preguntar i va dir "de vegades em costa imaginar que allò sigui efectivament música". Però ell acceptava que la música s'havia de renovar, i que havia de ser nova, i si tenia qualitat endavant, li agradava.

Una pregunta una mica aventurada, que creu que diria el seu pare si sabés que el seu quartet de corda Vistes al mar està sent interpretat per un quartet de saxos?

S'ho prendria molt bé segurament, n'estic segura sí, sí, perquè aquestes coses a ell no li inquietaven gens ni mica. Tornaria a dir el mateix, si ho fan bé, si ho toquen bé, si són musicals, doncs endavant. No era gens antiquat en aquest sentit. Les adaptacions que

a ell ja l'hi havien fet, ell les acceptava, i després deia sí o no, segons la qualitat del que haguessin fet. N'estic segura que en el cas dels saxòfons no l'hauria espantat gens ni mica, no, no, no.

Com pensa vostè que ha canviat la situació de la música clàssica a la societat, si la comparem amb com era als anys 40-50?

Ara hi ha molta música, molta, de moltes classes, i evidentment, a l'hora d'anar a un concert, no podem prescindir de cap manera dels músics de sempre, Beethoven, Wagner... i això és indiscutible i no els traurà ningú. És una mica curiós, perquè hem de recordar que són antics i que ja hauria d'haver-n'hi de més moderns.

La música que es diu moderna, la que es fa ara

sembla com si no acabés de trobar el beneplàcit del públic. No sé si és perquè el públic no posa prou atenció o pel que sigui, però no hi ha dubte que costa d'introduir una música més moderna. Al costat d'això, la música pop va agafant un gran auge. No sé com acabarà, no sé si s'acabarà menjant la música clàssica o què passarà...

Hi ha alguna obra del seu pare que sigui especial per vostè?

M'agraden molt les Vistes al mar, això no hi ha dubte, m'agraden moltíssim. També m'agraden moltes cançons, perquè les cançons també són molt i molt maques. M'agrada molt el Maig, per mi, és una cançó perfecte. Després una molt petita, que dura només un minut, el Canticel, també m'agrada molt.

M'agrada molt El compte Arnau, que és una impressió simfònica per tres cobles, i és d'una modernitat extraordinària. Ho va dir el mestre Ros-Marbà, va dir, "vostè sap quan moderna que és la instrumentació

d'això?" I ell no s'ho proposava que fos modern, ell tenia molt clar al cap que allò havia de tenir una estridència, una cosa especial, una cosa que sortís de la música corrent, i ho va aconseguir completament.

La seva òpera, El giravolt de maig, és molt bonica també, ell deia d'aquesta obra que era la seva cançó més llarga, o sigui que la va escriure pensant amb la lletra i pensant amb la melodia, de la mateixa manera que escrivia una cançó, igual.

Moltíssimes gràcies senyora Narcisa Toldrà!